

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผลสำหรับ
รายวิชา ในหลักสูตรวิทยาลัยครู มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน
รายวิชา ซึ่งสามารถรับประกันผลได้ว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับผลตามเป้าหมายที่กำหนด
วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการ
สอน และการตรวจสอบประสิทธิผลของกระบวนการ

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนากระบวนการ ได้แก่
ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทิศทางการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน
แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการ
สอนในวิทยาลัยครู

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนส่วนมากจะมีขั้นตอน กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป ระบุวัตถุประสงค์
เชิงพฤติกรรม จัดเนื้อหา เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ทำการทดสอบเป็นระยะระหว่าง
เรียน แจกผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบ แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และประเมินผลการ
เรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่า
การจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียน และมีความ
สามารถถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยที่ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนที่มี
ประสิทธิภาพ พบว่า การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ต้องยึดแนวคิดที่ผู้เรียน
ทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียน ผู้เรียนที่จบการศึกษาต้องมีคุณภาพ และมีเจตคติที่ดีต่อ

การเรียน

การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู พบว่า ผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตร ใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน และวัดผลไม่ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. การสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาในขั้นที่ 1 มาใช้ในการพัฒนากระบวนการตามขั้นตอนดังนี้

- 2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของกระบวนการ
- 2.2 เลือกหลักการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 2.3 เขียนโครงสร้างใหม่มองเห็นขั้นตอนของกระบวนการ

วัตถุประสงค์ของกระบวนการ

เพื่อเป็นกระบวนการสำหรับจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู ที่รับประกันความสำเร็จของผู้เรียนทุกคน ว่ามีความสามารถถึงเกณฑ์ที่กำหนดของหลักสูตรรายวิชา

แนวคิดพื้นฐาน

ก. การเรียนรู้หลายประเภท บางประเภทอยู่ในความสามารถของผู้สอนที่จะสอนได้ ทั้งผู้เรียนก็มีโอกาสเรียนให้บรรลุผลได้ และเมื่อทำการวัดผลก็สามารถทำได้อย่างเป็นระบบ แต่การเรียนรู้บางประเภทไม่มีลักษณะเช่นที่กล่าวมา ตั้งแต่การสอนที่ผ่านมาเป็นการสอนรวม ๆ กันไป ผู้สอนไม่ได้ความสำคัญในจุดนี้ จึงทำให้ไม่สามารถบอกได้ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องใด และไม่เรียนรู้เรื่องใด ระดับคะแนน A หรือ C ของผู้เรียน บอกได้เพียงความแตกต่างของปริมาณความรู้เท่านั้น ซึ่งไม่ได้รวมถึงความสามารถ (Competency)

ข. การจำแนกการเรียนรู้ให้เป็นประเภทสอนได้ บรรลุได้ และวัดได้ ทำให้ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่รับประกันได้ว่า ผู้เรียนทุกคนจะบรรลุผล มีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ของการสอน โดยผู้สอนต้องใช้กระบวนการสอนซ้ำ เข้าช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่บรรลุผล

ค. หลักสูตรรายวิชาใด ๆ ย่อมประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่มีความสำคัญไม่เท่ากัน การวิเคราะห์เห็นว่าส่วนใดเป็นแก่นของวิชา แล้วกำหนดเป็นวัตถุประสงค์หลัก ให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนให้ผ่านเกณฑ์ความสามารถขั้นต่ำ จึงจะได้ชื่อว่าจบหลักสูตรรายวิชานั้น เป็นการ

รับรองว่าผู้เรียนคนหนึ่งมีความรู้ความสามารถในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของวิชาที่แท้จริง ทำให้การเรียนการสอนมีมาตรฐาน

ง. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นคุณสมบัติสำคัญในการพัฒนาคนไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดจากการที่บุคคลได้พบว่า ตนมีความสามารถทำอะไรได้สำเร็จ ในการเรียนการสอน ถ้าผู้สอนจัดการให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จบ่อย ๆ เขาจะรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้มีจิตใจเข้มแข็ง เชื่อมั่นในตนเอง สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีจิตใจเปิดกว้าง ในการเรียนรู้และยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง พร้อมทั้งสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืน

โครงสร้างของกระบวนการ

แบ่งเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ก. การจัดหลักสูตรรายวิชา

1. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การสอน
2. การจำแนกวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อจัดเป็นวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์เสริม และใช้เกณฑ์รับรองผลจัดว่าวัตถุประสงค์หลักข้อใดสามารถสอนได้ เรียนให้บรรลุผลได้ และวัดผลได้อย่างเป็นระบบ
3. การเลือกแบบการสอน เพื่อจัดแบบการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ใช้การสอนแบบให้ได้ผลตามเกณฑ์สอนวัตถุประสงค์หลัก และใช้การสอนแบบให้ได้ผลตามความสามารถสอนวัตถุประสงค์เสริม
4. การทำโครงการสอน เพื่อวางแผนการสอนทั้งรายวิชา

ข. การจัดการเรียนการสอน

1. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมภายหลังการเรียนตามที่ผู้สอนกำหนด
2. การเขียนนิทัศน์และเนื้อหา เพื่อให้ผู้สอนทราบขอบเขตและเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสอน
3. การออกแบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนเลือกยุทธวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ แล้วใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธวิธีการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การเลือกสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอน ใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ทำให้บทเรียนน่าสนใจและเข้าใจง่าย

5. การระบุวิธีวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถวัด ได้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ค. การประเมินผลการเรียนรู้

1. การกำหนดคะแนน เพื่อจัดอัตราส่วนของคะแนนวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์เสริม โดยพิจารณาความสำคัญของวัตถุประสงค์เป็นหลัก ดึงอัตราส่วนของคะแนนวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์เสริม จึงเป็น 7 : 3

2. การกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน เพื่อตัดสินว่าคะแนนช่วงใดควรเป็นระดับคะแนนใด ระดับคะแนนสำหรับกระบวนการมีเพียง 3 ระดับ โดยให้ระดับคะแนน C เป็นคะแนนมาตรฐานขั้นต่ำ

3. การกำหนดคุณสมบัติผู้จบหลักสูตรรายวิชา เพื่อให้ตรวจสอบว่าผู้จบหลักสูตรมีความรู้ความสามารถตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การตรวจสอบประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การตรวจสอบประสิทธิผลของกระบวนการ ได้ใช้วิธีให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของเอกสารกระบวนการ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขเอกสารกระบวนการตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ จากนั้นผู้วิจัย ได้ทำการทดลองใช้กระบวนการ โดยการนำกระบวนการไปจัดวิชาหลักการสอน แล้วทำการสอนนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิต โปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ จำนวน 42 คน เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ระหว่างทำการสอนผู้วิจัย ได้บันทึกปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้แนะนำและแก้ปัญหาให้แก่อาจารย์ที่จะทดลองใช้กระบวนการนี้ อีก 5 คน

ในภาคเรียนต่อมาอาจารย์ของวิทยาลัยครูสวนดุสิต จำนวน 5 คน ได้ทดลองสอนวิชาของตนด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบปรับเปลี่ยน วิชาที่ทดลองได้แก่ หลักการวิจัยเบื้องต้น พฤติกรรมการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมร่วมหลักสูตร หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา และบุคลิกศาสตร์ การทดลองใช้เวลา 1 ภาคเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบประสิทธิผล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารกระบวนการ แบบบันทึกผลการเรียนรายบุคคล แบบสอวนวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการพบว่า กระบวนการมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ หลังการเรียนการสอนทฤษฎี ผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ของรายวิชา (ได้คะแนนวัดผลประสงค์หลักอย่างน้อย 60 คะแนน และได้ระดับคะแนนเท่ากับ C)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบรับประกันผลสำหรับรายวิชา โยโย่หลักสูตรวิทยาลัยครู ได้ผลตามที่เสนอไปแล้ว และจากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่ควรอภิปรายดังนี้

1. การพัฒนากระบวนการ
2. การดำเนินการตามกระบวนการ
3. ประสิทธิภาพของกระบวนการ

การพัฒนากระบวนการ

ตามที่ผู้วิจัย ได้พัฒนากระบวนการนี้ขึ้นมาพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก ซึ่งถ้ามีผู้สนใจต้องการพัฒนากระบวนการเช่นนี้ ควรจะได้คำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ปัจจัยหลักที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่
  - 1.1 วัดผลประสงค์ ต้องมีความชัดเจนว่าจะพัฒนากระบวนการไปเพื่ออะไร
  - 1.2 หลักการหรือแนวคิด มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีความถูกต้อง
  - 1.3 วิธีการ มีความเหมาะสมทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
  - 1.4 การนำไปใช้ มีความสะดวกและความยืดหยุ่นพอสมควร ผลของการนำไปใช้ควรมีความเป็นปักษ์ คือ ใครใช้ กับใคร ที่ไหนจะได้ผลเหมือนกัน

1.5 ความเป็นประโยชน์ จะต้องสามารถแก้ปัญหาที่มีอยู่หรือพัฒนาสิ่งที่ต้องการได้

2. วิธีการประเมินประสิทธิผลของกระบวนการ ถ้าเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้ผลิสมรรถทางการเรียน จำเป็นต้องใช้เวลาตลอดภาคเรียนเพื่อดำเนินการทั้งกระบวนการ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเมื่อนำออกเผยแพร่แล้ว ผู้สอนจะสามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของกระบวนการ จึงจำเป็นต้องหาอาสาสมัครมาทำการทดลองใช้กระบวนการอีก 1 ภาคเรียน ซึ่งวิธีการนี้ใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปี จึงจะสรุปผลได้

จะเห็นในการพัฒนากระบวนการลักษณะนี้ ผู้ผลิตต้องศึกษาแนวคิดพื้นฐานที่จะนำมาใช้เป็นเอชอย่างดี และจัดวางลำดับขั้นตอนให้สามารถนำไปใช้ได้สะดวกและแน่ใจว่าใช้ได้ผล และในขณะทำการพัฒนาควรมองหาลู่ทางที่จะเผยแพร่กระบวนการนี้ในวงกว้างต่อไป เพื่อช่วยให้ผลงานนี้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง

การดำเนินการตามกระบวนการ

1. จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของกระบวนการที่วางไว้และอาจารย์อีก 5 คน สามารถทำได้ตามกระบวนการเช่นกัน โดยอาศัยคำแนะนำของผู้วิจัย แสดงว่า การปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการอยู่ในวิสัยที่ผู้สอนโดยทั่วไปจะทำได้ถ้ามีความตั้งใจ เอาใจใส่ สนใจจะให้ผู้เรียนได้รับผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความยากในการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการนี้จะมีในระยะแรกเท่านั้น เมื่อผู้สอนมีความเข้าใจ และความชำนาญในการจัดแล้ว จะพบว่า การดำเนินการสอนตลอดภาคเรียนทำได้สะดวกสบาย ที่จริงขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการนี้ ไม่ใช่ของใหม่ ผู้สอนมีความรู้อยู่แล้วและทำเป็นแล้ว ผู้วิจัยเพียงแต่จัดทำให้เป็นระบบและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจำแนกวัตถุประสงค์ การจัดแบบ การสอนให้สอดคล้อง และการจัดทำเกณฑ์ประเมินผลที่ชัดเจน หากจะนำกระบวนการนี้ไปใช้ในวงกว้างต่อไปก็สามารถทำได้ โดยจัดการอบรมก่อนใช้กระบวนการ

2. จากการที่ได้ทำงานร่วมกับอาจารย์ทั้ง 5 คน เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ผู้วิจัยมีโอกาสดังกล่าวการทำงาน การสอนและได้บุคคลผู้สอนถามความคิดเห็นจะสรุปได้ดังนี้

วิชาหลักการวิจัยเบื้องต้นมีลักษณะวิชาที่เป็นทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้สอนมีปัญหาในการวิเคราะห์หลักสูตร และจำแนกวัตถุประสงค์เป็นประเภทวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์เสริม เพราะเห็นว่าทุกเรื่องมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียน สำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนไม่อาจคิดกิจกรรมการเรียนการสอนนี้เพราะเคยชินกับการสอนแบบบรรยาย

วิชาพฤติกรรมกรรมการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีลักษณะที่จัดการเรียนการสอนได้ง่าย เพราะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว ผู้สอนจึงไม่ประสบปัญหาใด ๆ

วิชากิจกรรมร่วมหลักสูตร ผู้สอนมีปัญหาในการวิเคราะห์หลักสูตร เพราะคำอธิบายรายวิชาให้หัวข้อที่กว้างเกินไป ส่วนปัญหาในการวัดและประเมินผลนั้นเกิดจากผู้สอนไม่ได้ทำการวัดผลเมื่อทำการสอนปกติ จึงขาดความชำนาญในเรื่องวัดผล

วิชาหลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา ผู้สอนมีปัญหาในเรื่องการกำหนดนิเทศน์ เป็นเพราะเนื้อหาหมามากและซับซ้อน ส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีจึงยากต่อการคิดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม และสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นแบบนิเทศน์

วิชาพหุศาสตร์ ผู้สอนมีปัญหาในเรื่องการจำแนกวัตถุประสงค์เพราะเห็นว่าทุกเรื่องมีความสำคัญเท่ากัน ส่วนปัญหาในการเลือกแบบการสอน ผู้สอนไม่แน่ใจว่าวิชานั้นควรใช้วิธีสอนแบบใด ประกอบกับมีจำนวนผู้เรียนมาก และผู้สอนหนึ่งจะสอนวิชานั้นเป็นครั้งแรก

สรุปความคิดเห็นของผู้สอนที่มีความแตกต่างกัน มีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ลักษณะวิชา ถ้ามีความเป็นนามธรรมมาก ผู้สอนจะประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเกือบทุกขั้นตอน และ

2. ประสบการณ์ของผู้สอน ถ้าผู้สอนมีความชำนาญในเรื่องหลักการสอน จะไม่ประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

แต่ไม่ว่าความแตกต่างจะเกิดจากสาเหตุใด ผู้สอนทุกคนก็สามารถจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการได้ จนทำให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ช่วยเหลือผู้สอนโดยทำคู่มือการใช้กระบวนการและคู่มือการสอนซ้ำ ซึ่งหากผู้สอนมีความชำนาญในการจัดก็จะทำได้ง่ายขึ้น

ในส่วนของการคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ของแต่ละขั้นตอนในกระบวนการ ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นและมีประโยชน์มาก ต่อการจัดการเรียนการสอนให้ ได้ผล ไม่มีขั้นตอนใดต้องตัดออกหรือเพิ่มเติมอีก เพราะเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์แล้ว นอกจากนี้ผู้สอนทุกคนมีความเห็นว่า กระบวนการสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูได้ดี และเหมาะสมที่จะใช้สอนวิชาที่เป็นพื้นฐานของวิชาที่ต้องเรียนต่อเนื่องกัน และวิชาทักษะปฏิบัติ

3. จากการที่ได้ทดลองใช้กระบวนการที่สอนนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนคลิตด้วยตนเอง ผู้วิจัย ได้ เรียนรู้ ในสิ่งที่คล้ายๆ และค้นพบข้อความจริงที่คล้ายกับคำกล่าวของบุคคลหลายฝ่ายทั้งที่อยู่ในวงการศึกษาวงการอื่นที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ คำกล่าวที่ว่า การที่มีผลมาจากวิทยาลัยครูไม่มีคุณภาพ เป็นเพราะผู้ที่เข้ามาเรียนในวิทยาลัยครูเป็นผู้ที่มีความรู้ต่ำจนเรียนที่ไหนไม่ได้แล้ว และเป็นผู้ที่ไม่ได้ตั้งใจจะเป็นครู มองดูแล้วข้อความที่แสดงถึงความสิ้นหวังทั้งผู้เรียนและผู้สอน แต่แท้จริงคุณภาพของบัณฑิตไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับพื้นความรู้ของนักศึกษาที่รับเข้ามาเสมอไป หากมีระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเกิดเจตคติที่ดี ในฐานะที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่ในวิทยาลัยครูมานานถึง 22 ปี และไม่ได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนในสถานศึกษา จึงไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องนักศึกษามีพื้นความรู้ต่ำได้ แต่การทำให้บัณฑิตวิทยาลัยครูมีคุณภาพ เป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยของอาจารย์วิทยาลัยครูทุกคน จะทำได้ถ้ามีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษามีความตั้งใจเรียนวิชาหลักการสอนเป็นอย่างมาก ซึ่งพบว่าเป็นเพราะ

- ก. นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาเห็นว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาวิชาปฏิบัติการสอนวิชาเอก และการฝึกประสบการณ์วิชาชีวนอก 2 ภาคเรียนข้างหน้า
- ข. นักศึกษามีความชัดเจนในเป้าหมายการเรียน และมีความคาดหวังจะได้อะไรจากการเรียน

ค. บรรยากาศของการเรียนในภาคฤดูร้อนปีการศึกษา 2533 เป็นบรรยากาศของความรื่นรมย์ในการแสวงหาความรู้ ฝึกฝนความชำนาญในทักษะการสอน และเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนในปีการศึกษาต่อไป

จะเห็นตัวแปรทั้งสามนี้ น่าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบลูม (Bloom, 1976) ที่ว่าคุณภาพของการสอนเป็นเรื่องของการให้ตัวชี้แนะแก่ผู้เรียน ซึ่งได้แก่การให้ผู้เรียนทราบว่าสิ่งที่เรียนคืออะไร ผู้เรียนต้องทำอะไรบ้าง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง

ประ โยชน์ คุณัตถาภานากุล (2532) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอน พบว่าตัวแปรด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการสอนเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศิริจิตร ตันติวุฒิกุล (2529) ที่ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลใน เขตกรุงเทพมหานครพบว่า พฤติกรรมการสอนที่สำคัญด้านหนึ่ง คือ การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนใหม่ชีวิตชีวา ซึ่งรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยมีความเป็นกันเองกับผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (Doyle, 1983) ด้วยเหตุที่บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการสอน บีช และ ไรน์ฮาร์ท (Beach and Reinhartz, 1984) จึงได้จัดองค์ประกอบด้านที่อยู่ในเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพของการสอน ซึ่งระบุว่าผู้สอนต้องสัมพันธ์กับงานสอน สร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุก และสร้างความกระตือรือร้น ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของประภาพรณ สุวรรณศุข (2523) ที่ว่าถ้าผู้เรียนมีความสนุกสนาน และมีความสุขในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติต่อวิชาที่เรียนและประสบความสำเร็จในการเรียน

แต่องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศการเรียนการสอน และความชัดเจนในเป้าหมายการเรียนเท่านั้น เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อผู้สอนก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังที่วัชชัย วงษ์ใหญ่ (2526: 20) ได้เสนอแนวคิดสรุปได้ว่า เจตคติที่ผู้เรียนมีต่อผู้สอนมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนเช่นกัน โดยสอดคล้องกับความคิดเห็นของวิทิตา นาควัชระ (2529: 28) ที่ว่า ความศรัทธาในตัวผู้สอนเป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในวิชาที่เรียน

จากการที่ผู้เรียนและผู้สอนได้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการทำงานร่วมกันในฐานะของครู-ศิษย์ และผู้ที่ร่วมอาชีพเดียวกัน ในอนาคตอันใกล้ ผู้วิจัยพบว่าเจตคติของนักศึกษาในชั้นเรียนได้เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด โดยพิจารณาจากการเขียนแสดงความ

รู้สึกอย่างอิสระภายหลังการสอบปลายภาค ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจเป็นพิเศษ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผลนี้ สามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้เรียนได้หรือไม่ จากการสำรวจอย่างไม่เป็นทางการพบว่า นักศึกษาต้องการเป็นครูก่อนการเรียนวิชาหลักการสอนมีประมาณ 10 % อีก 40 % มีความรู้สึกเฉย ๆ และ 50 % ที่เหลือไม่ต้องการเป็นครูด้วยสาเหตุนานาประการ แต่ภายหลังที่ได้เรียนวิชาหลักการสอน คำตอบที่ผู้วิจัยได้รับคือ ทุกคนเชื่อว่าตนเองสามารถเป็นครูที่ดี คำตอบที่ไม่ได้แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของเจตคติที่ชัดเจน แต่ขอเอื้ออำนวยได้ว่า นักศึกษาเหล่านี้จะสามารถผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชั้นครูไปได้ด้วยดี และถ้าต้องไปประกอบอาชีพครูจะสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม

ในภาคเรียนต่อมา นักศึกษาและผู้วิจัย ได้มีการติดต่อกันเป็นระยะ ส่วนมากเป็นการติดต่อกันในเวลาที่นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือในการทำงานส่งอาจารย์ผู้สอนวิชาพฤติกรรมการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือตามควรแต่กรณี ด้วยมีความจำกัดหลายประการ และในกลางดึกของคืนวันศุกร์ ที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการฝึกประสบการณ์วิชาชั้นครูของนักศึกษากลุ่มนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสรับรู้ถึงความสำเร็จอีกขั้นหนึ่งของนักศึกษาทางโทรศัพท์ เสียงที่ได้ยินเป็นเสียงของผู้ที่มีความตื่นเต้น ดีใจ และมีความสุข นักศึกษาผู้นั้นกล่าวว่า เพิ่งกลับจากงานเลี้ยงส่งนักศึกษาฝึกสอนที่ผู้อำนวยการและคณะครูอาจารย์จัดให้ นักศึกษาทั้งหมดได้รับคำชมเชยในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก โรงเรียนมีความพึงพอใจในตัวนักศึกษา และกล่าวว่านักศึกษารุ่นนี้มีความแตกต่างจากนักศึกษาที่เคยมาฝึกงานโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะด้านการสอน ทุกคนสามารถเขียนแผนการสอนได้ถูกต้อง มีความมั่นใจขณะทำการสอน และมีความรับผิดชอบดีมาก หลังจากวันนั้น ผู้วิจัยได้พบนักศึกษาทุกคน และได้รับคำยืนยันเป็นเสียงเดียวว่าความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์วิชาชั้นครูครั้งนี้เกิดจากการเรียนวิชาหลักการสอน เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้คาดคิดว่าการสอนครั้งนี้จะมีผลต่อความคงทนของการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงไม่ได้มีการติดตามผลภายหลังการสอนอย่างเป็นทางการแต่อย่างไรรีก็ตามสิ่งเหล่านี้ช่วยยืนยันว่า ถ้าเราสอนและฝึกในส่วนที่สำคัญ ผู้เรียนจะมีสมรรถภาพตามที่กำหนดไว้ สำหรับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องนี้ อาจทำการวิจัยเพื่อศึกษาความต่อเนื่องที่เกิดขึ้นภายหลังการสอนได้

ประสิทธิผลของกระบวนการ

ในการประเมินว่ากระบวนการมีประสิทธิภาพหรือไม่ จำเป็นต้องพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะขออภิปรายผลดังนี้

คะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

จากตารางที่ 2 รายวิชาทั้ง 6 วิชา คือ หลักการสอน หลักการวิจัยเบื้องต้น พฤติกรรมการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมร่วมหลักสูตร หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา และนุศาคำสั่ง โฉมที่สอดคล้องกัน คือ นักศึกษาทุกคนที่เรียนแต่ละวิชาด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผล สามารถผ่านเกณฑ์ของรายวิชา คือ ได้รับระดับคะแนนตั้งแต่ C ไปจนถึง A

สรุปได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในด้านของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

การที่ชาวพฤติกรรมกรสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมร่วมหลักสูตร และหลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา มีผู้เรียนได้ระดับคะแนน A และ B โดยไม่มีผู้ใดได้รับคะแนน C เลยนั้น ตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์มีความแตกต่างกัน ได้แก่ คะแนนรายภาคของวัตถุประสงค์เสริมซึ่งมีอยู่ 20 คะแนน ถ้าผู้สอนให้คะแนนวัตถุประสงค์เสริมสูงคือ ตั้งแต่ 10 คะแนนขึ้นไป ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ระดับคะแนนตั้งแต่ B ขึ้นไป เพราะโดยข้อปฏิบัติของการวัดผลและประเมินผลของกระบวนการนี้ ผู้เรียนที่จะสำเร็จหลักสูตรรายวิชาได้ ต้องได้คะแนนวัตถุประสงค์หลักอย่างน้อย 60 คะแนน และเกณฑ์การให้ระดับคะแนนที่สูงกว่า C มีดังนี้คือ ระดับคะแนน B คะแนนอยู่ระหว่าง 70-79 และระดับคะแนน A คะแนนอยู่ระหว่าง 80-100

ผู้วิจัย ได้สอบถามวิธีการให้คะแนนวัตถุประสงค์เสริมของผู้สอนทั้ง 3 วิชาดังกล่าว พบว่าผู้สอนเห็นว่าวัตถุประสงค์เสริมเป็นการศึกษาสิ่งที่เสริมเพิ่มเติม ไม่ใช่เป็นสิ่งสำคัญหรือจำเป็น จึงให้คะแนนโดยง่าย ผู้วิจัยจึงต้องเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดผลวัตถุประสงค์เสริมไว้ในคู่มือการใช้กระบวนการ โดยเน้นให้ผู้สอนเห็นว่ากระบวนการนี้มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถถึงเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำซึ่งเท่ากับระดับคะแนน C ผู้ที่ได้รับระดับคะแนนสูงกว่า C ต้องเป็นผู้มีความสามารถสูงจริงๆ การให้คะแนนวัตถุประสงค์เสริมต้องทำโดยรอบคอบเพื่อให้ระดับคะแนนที่ผู้เรียนได้รับมีความน่าเชื่อถือ สามารถเป็นตัวอย่างระดับความสามารถของผู้สำเร็จหลักสูตรรายวิชานั้น และถ้าผู้สอนปฏิบัติตามหลักการวัดและประเมินผลได้

ถูกต้อง จะทำให้กระบวนการนี้เพิ่มความเป็ปรนัย คือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน
ไม่ว่าผู้สอนจะเป็นใคร หรือเรียนวิชาใด

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความสนใจว่า ผู้เรียนจะมีความพอใจในการเรียนด้วยกระบวนการ
นี้หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล ได้ผลดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 5
ถึงตารางที่ 8 ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

รายวิชาทั้ง 6 คือ หลักการสอน หลักการวิจัยเบื้องต้น นวัตกรรมการสอนกลุ่มวิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมร่วมหลักสูตร หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา และ
พุทธศาสตร์ ส่วนใหญ่จะได้ผลสอดคล้องกันคือ ความพอใจต่อบรรยากาศการเรียนด้านวัตถุประสงค์
ทุกด้าน ด้านเนื้อหาทุกด้าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทุกด้านยกเว้นด้านการสอนซ้ำ ด้าน
การวัดและประเมินผลทุกด้าน และด้านผู้สอนทุกด้านเห็น มีความพอใจในระดับมากจนถึงมากที่สุด

สรุปได้ว่า ทุกด้านที่กล่าวมาแล้วนี้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบรับ
ประกันผลสามารถสร้างความพอใจในการเรียน ให้กับผู้เรียน ทำให้นักศึกษาที่มีเจตคติต่อการ
เรียน

แต่การที่ความพอใจในการสอนซ้ำของด้านบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของวิชา
หลักการวิจัยเบื้องต้น และเกือบทุกด้านของสื่อการเรียนการสอน ของวิชาหลักการวิจัย
เบื้องต้น หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา และพุทธศาสตร์มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
คือ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง มีสาเหตุดังนี้

ด้านความพอใจในการสอนซ้ำของวิชาหลักการวิจัยเบื้องต้น มีระดับปานกลางเป็น
เพราะผู้สอนใช้วิธีการสอนซ้ำที่ไม่ตั้งใจ ให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เช่น การให้อ่านแบบเรียนเรื่องเดิม
หากผู้สอนจัดการสอนซ้ำด้วยกิจกรรมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนจะ
สามารถผ่านเกณฑ์การทดสอบได้ในครั้งที่ 2 ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการปรับปรุงคู่มือการ
สอนซ้ำ ให้มีรายละเอียดและวิธีการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนความพอใจเกือบทุกด้านของสื่อการเรียนการสอนของวิชาหลักการวิจัยเบื้องต้น
หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา และพุทธศาสตร์มีระดับปานกลางเป็นเพราะผู้สอนไม่ค่อยได้
ใช้สื่อและสื่อที่ใช้ไม่น่าสนใจ จากการสอบถามผู้สอนพบว่า สื่อที่ใช้ในวิชาดังกล่าวมีความจำกัด
ในเรื่องประเภท ซึ่งมักจะเห็นแผนภูมิเป็นส่วน โขงูจึงขาดความน่าสนใจ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

น่าจะมีการพัฒนาผู้สอน ในวิทยาลัยครู ให้มีความรู้ เรื่องการเลือก ใช้สื่อการเรียนการสอน ให้เกิด ประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยสร้าง ความพอใจ ในบรรยากาศการเรียนด้านนี้ ได้มาก

ดังนั้น หากมีการนำกระบวนการนี้ ไปใช้ ให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ ในทุกด้าน ผู้สอน ควรให้ความสนใจ ในวิธีการทุกขั้นตอน และเลือก ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะวิธีสอน วิธีสอนซ้ำ และการ ใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ และเรียน ด้วยความพอใจ

จากการที่ได้นำกระบวนการนี้ ไปทดลอง ใช้จัดวิชาหลักการสอน ซึ่งเป็นวิชาที่เน้น ด้านทฤษฎี ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และไปทดลองจัดรายวิชาที่มีลักษณะต่าง ๆ กันอีก 5 วิชา ได้แก่ หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา กิจกรรมร่วมหลักสูตร นวัตกรรม การสอน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักการวิจัยเบื้องต้น และนุศาสตร์ ได้ผลตามเกณฑ์ ประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการ ผู้วิจัยจึงแน่ใจว่ากระบวนการนี้สามารถประยุกต์ ใช้ ได้ กับทุกวิชา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ ในการนำกระบวนการ ไปใช้

- 1.1 กรมการฝึกหัดครู ควรพิจารณาเผยแพร่กระบวนการนี้กับอาจารย์ใน วิทยาลัยครู
- 1.2 หากจะนำกระบวนการนี้ ไปใช้ ควรจัดการอบรมอาจารย์ก่อน
- 1.3 เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนที่สอนวิชาเดียวกันควรวางแผน ร่วมกันก่อนการสอน โดยเฉพาะ เรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ การจำแนกวัตถุประสงค์ และ เกณฑ์การประเมินผล
- 1.4 กรมการฝึกหัดครู อาจมอบหมาย ให้สหวิทยาลัยร่วมกันทำงานที่กล่าวไว้ ในข้อ 1.3 เพื่อให้ผู้สอนทุกวิทยาลัยครูมีแนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียน ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะ ทำให้การผลิตครูมีมาตรฐาน

2. ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยต่อไป

- 2.1 ทำการศึกษาาระยะยาวอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูผลการศึกษากันที่หลักสูตรของ ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู

2.2 ศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ของกระบวนการ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของ
ผู้เรียน

2.3 ศึกษาการนำกระบวนการนี้ไปใช้ในการสอนเจตคติ รวมถึงการพัฒนา
แบบวัดเจตคติเพื่อประเมินผลประสิทธิภาพของกระบวนการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย